

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (teine koda)

22. detsember 2022*

[2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega parandatud tekst]

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõige 2 – ELTL artikkel 267 –
Vajadus tõlgendada liidu õigust, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks teha otsuse –
Puudumine – Ilmselge vastuvõetamatus

Liidetud kohtuasjades C-491/20–C-496/20, C-506/20, C-509/20 ja C-511/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Poola kõrgeim kohus (töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegium)) 15. juuli 2020. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 24. septembril 2020 (C-491/20), 25. septembril 2020 (C-492/20), 28. septembril 2020 (C-493/20), 2. oktoobril 2020 (C-494/20 ja C-495/20), 6. oktoobril 2020 (C-496/20), 9. oktoobril 2020 (C-506/20), 22. septembril 2020 (C-509/20) ja 13. oktoobril 2020 (C-511/20), menetlustes

W. Ż.

versus

A. S.,

Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-491/20),

ja

W. Ż.

versus

K. Z.,

Skarb Państwa – Sąd Najwyższy,

* Kohtumenetluse keel: poola.

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-492/20),

ja

P. J.

versus

A. T.,

R. W.,

Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-493/20),

ja

K. M.

versus

T. P.,

Skarb Państwa – Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-494/20),

ja

T. M.

versus

T. D.,

M. D.,

P. K.,

J. L.,

M. L.,

O. N.,

G. Z.,

A. S.,

Skarb Państwa – Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

[Parandatud 2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega] **Prokurator Generalny (C-495/20),**

ja

M. F.

versus

T. P.,

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-496/20),

ja

T. B.

versus

T. D.,

M. D.,

P. K.,

J. L.,

M. L.,

O. N.,

G. Z.,

A. S.,

Skarb Państwa – Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-506/20),

ja

M. F.

versus

J. M.,

menetluses osalesid:

Prokurator Generalny,

Rzecznik Praw Obywatelskich (C-509/20),

ja

B. S.

versus

T. D.,

M. D.,

P. K.,

J. L.,

M. L.,

O. N.,

Skarb Państwa – Sąd Najwyższy,

menetluses osales:

Prokurator Generalny (C-511/20),

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal (ettekandja), kohtunikud M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl ja J. Passer,

kohtujurist: A. M. Collins,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- W. Ż., esindajad: *advokaci* S. Gregorczyk-Abram, M. Pietrzak ja M. Wawrykiewicz,
- A. S., kes esindas ennast ise,
- K. Z., kes esindas ennast ise,
- P. J., esindajad: *advokaci* S. Gregorczyk-Abram ja M. Wawrykiewicz,
- A. T., kes esindas ennast ise,
- K. M., esindaja: *advokat* M. Jabłoński,
- T. P., kes esindas ennast ise,
- T. M., T. B. ja B. S., esindaja: *advokat* M. Gajdus,
- M. F., esindaja: *radca prawny* W. Popiołek,
- P. K., kes esindas ennast ise,
- Sąd Najwyższy, esindaja: M. Manowska,
- Prokurator Generalny, esindajad: R. Hernand ja M. Pacionek,
- Rzecznik Praw Obywatelskich, esindajad: M. Taborowski ja M. Wróblewski,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: K. Herrmann ja P. J. O. Van Nuffel,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõikele 2 pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

määruse

- 1 Eelotsusetaotlustes palutakse tõlgendada ELL artiklit 2, artikli 4 lõikeid 2 ja 3, artikli 6 lõiget 3 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artiklit 267 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47.
- 2 Taotlused on esitatud kohtuvaidlustes, mille pooled on W. Ż. (C-491/20 ja C-492/20), P. J. (C-493/20), K. M. (C-494/20), T. M. (C-495/20), M. F. (C-496/20 ja C-509/20), T. B. (C-506/20) ja B. S. (C-511/20) ning A. S. (C-491/20), K. Z. (C-492/20), A. T. ja R. W. (C-493/20), T. P. (C-494/20 ja C-496/20), T. D., M. D., P. K., J. L., M. L. ja O. N. (C-495/20,

C-506/20 ja C-511/20), G. Z. ja A. S. (C-495/20 ja C-506/20), J. M. (C-509/20) ning Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) (C-491/20 ja C-493/20) ja Skarb Państwa – Sąd Najwyższy (riigikassa – Poola kõrgeim kohus) (C-492/20, C-494/20, C-495/20, C-506/20 ja C-511/20) ning milles palutakse tuvastada, et mitme Sąd Najwyższys (kõrgeim kohus) kohtuniku ülesandeid täitva isiku ja nimetatud kohtu vahel ei ole teenistussuhet.

Riigisisene õiguslik raamistik

Põhiseadus

- 3 Poola Vabariigi põhiseaduse (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, edaspidi „põhiseadus“) artikli 144 lõiked 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Vabariigi presidendi ametlikud aktid peavad kehtimiseks olema peaministri kaasallkirjaga, kes aktile alla kirjutades vastutab Sejmi [(Poola seim)] ees.

3. Lõiget 2 ei kohaldata järgmistel juhtudel:

[...]

17) kohtunike ametisse nimetamine;

[...]“.

- 4 Põhiseaduse artikli 179 kohaselt nimetab kohtunikud tähtajatult ametisse vabariigi president Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) (edaspidi „KRS“) ettepanekul.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik

- 5 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Kodeks postępowania cywilnego) artiklis 189 on sätestatud:

„Hageja võib esitada kohtule hagi õigussuhte või õiguse olemasolu või puudumise tuvastamiseks, kui tal on põhjendatud huvi hagi esitamiseks.“

Kõrgeima kohtu seadus

- 6 8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seadus (ustawa o Sądzie Najwyższym, Dz. U. 2018, jrk nr 5) jõustus 3. aprillil 2018. Sellega loodi Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) koosseisus kaks uut kolleegiumi: esiteks Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) ja teiseks Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium).

- 7 Kõrgeima kohus seaduse artikli 27 lõikes 1 on sätestatud:

„Distsiplinaarkolleegiumi pädevusse kuuluvad:

- 1) distsiplinaarasjad,

- a) mis puudutavad [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtunikke,
- b) mida [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] vaatab läbi seoses distsiplinaarmenetlustega, mis toimuvad järgmiste seaduste alusel:

[...]

– üldkohtute korralduse seadus [...],

[...]

[...]

- 2) tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse asjad, mis puudutavad [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtunikke;

[...]“.

- 8 Kõrgeima kohtu seaduse artikli 73 lõikes 1 on sätestatud:

„[Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtunike distsiplinaarmenetlustes on distsiplinaarkohtud:

- 1) esimeses astmes: [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)], mille koosseisus on kaks distsiplinaarkolleegiumi kohtunikku ja üks [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kaasistuja;
- 2) apellatsioonistmes: [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)], mille koosseisus on kolm distsiplinaarkolleegiumi kohtunikku ja kaks [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kaasistujat.“

- 9 Kõrgeima kohtu seadust on korduvalt muudetud, sealhulgas 20. detsembri 2019. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust, kõrgeima kohtu seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2020, jrk nr 190).

- 10 20. detsembri 2019. aasta seadusega muudetud kõrgeima kohtu seaduse artikli 26 lõikes 2 on sätestatud:

„Erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium on pädev lahendama taotlusi või avaldusi kohtuniku taandamise või selle kohtu määramise kohta, kus menetlus tuleb läbi viia, sealhulgas väiteid kohtu või kohtuniku sõltumatuse puudumise kohta. Asja menetlev kohus saadab taotluse viivitamata erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi esimehele, et taotlus lahendataks vastavalt erisätetes ette nähtud normidele. [...]“.

- 11 20. detsembri 2019. aasta seadusega muudetud kõrgeima kohtu seaduse artikli 29 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] või selle organite tegevuse raames ei ole lubatud kahtluse alla seada kohtute, riigi põhiseaduslike organite või kontrolli- ja õiguskaitseorganite legitiimsust.

3. [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] või muu riigivõimuorgan ei või kindlaks teha ega hinnata kohtuniku ametisse nimetamise või sellest ametisse nimetamisest tuleneva õigusemõistmisega seotud pädevuse õiguspärasust.“

Üldkohtute korralduse seadus

- 12 27. juuli 2001. aasta üldkohtute korralduse seaduse (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych), mida on muudetud (*Dz. U.* 2018, jrk nr 23), artiklis 110 on sätestatud:

„1. Kohtunike distsiplinaarasju lahendavad:

1) esimeses astmes:

- a) apellatsioonikohtute juures tegutsevad distsiplinaarkohtud kolmest kohtunikust koosnevas kohtukoosseisus;

[...]

3. Distsiplinaarkohtul, kelle tööpiirkonnas töötab kohtunik, kelle suhtes toimub distsiplinaarmenetlus, ei ole lubatud lahendada lõike 1 punkti 1 alapunktis a nimetatud asju. Distsiplinaarkohtu, kes on pädev asja lahendamaks, määrab distsiplinaarameetniku taotlusel [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] esimees, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd.

[...]“.

KRSi seadus

- 13 KRSi tegevust reguleerib 12. mai 2011. aasta riikliku kohtute nõukoja seadus (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa) (*Dz. U.* 2011, nr 126, jrk nr 714), mida on muu hulgas muudetud 8. detsembri 2017. aasta seadusega, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 3), ning 20. juuli 2018. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust ja teatavaid teisi seadusi (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 1443) (edaspidi „KRSi seadus“).

- 14 KRSi seaduse artikli 37 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui kohtuniku ametikohale on kandideerinud mitu kandidaati, analüüsib ja hindab [KRS] kõiki kandideerimistaotlusi koos. Sellisel juhul võtab [KRS] vastu kõiki kandidaate puudutava resolutsiooni, mis hõlmab otsuseid kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta.“

- 15 Selle seaduse artikli 43 lõikes 2 on sätestatud:

„Kui kõik menetlusosalised ei ole artikli 37 lõikes 1 osutatud resolutsiooni vaidlustanud, jõustub see osas, mis hõlmab otsust jätta esitamata kohtuniku ametisse nimetamise ettepanek menetlusosaliste puhul, kes ei ole kaebust esitanud, juhul kui artikli 44 lõikes 1b ei ole ette nähtud teisiti.“

- 16 Nimetatud seaduse artiklis 44 on sätestatud:

„1. Menetlusosaline võib pöörduda kaebusega [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] poole põhjendusel, et [KRSi] resolutsioon on õigusvastane, kui muudes normides ei ole sätestatud teisiti. [...]

1a. [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise üksikjuhtudel võib kaebuse esitada [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)]. Sellistel juhtudel ei ole võimalik kaebust esitada [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)]. [Naczelny Sąd Administracyjny (kõrgeim halduskohus)] esitatud kaebuse aluseks ei tohi olla väide, et kandidaadi kriteeriumidele vastavust, mida võetakse arvesse [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta otsuse tegemisel, on hinnatud valesti.

1b. Kui kõik menetlusosalised ei ole [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise üksikjuhtudel artikli 37 lõikes 1 osutatud resolutsiooni vaidlustanud, jõustub see osas, mis hõlmab otsust teha [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepanek, ja osas, mis hõlmab otsust jätta esitamata sama kohtu kohtunikuks nimetamise ettepanek menetlusosaliste puhul, kes ei ole kaebust esitanud.

[...]

4. Konkreetsetel [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise üksikjuhtudel võrdub see, kui [Naczelny Sąd Administracyjny (kõrgeim halduskohus)] tühistab [KRSi] resolutsiooni [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamata jätmise kohta, sellega, et vastu on võetud kaebuse esitanud menetlusosalise kandidatuur vabale [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale, mille suhtes on [KRSi] menetlus [Naczelny Sąd Administracyjny (kõrgeim halduskohus)] otsuse tegemise kuupäeva seisuga pooleli, või sellise menetluse puudumise korral tulevasele vabale [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale, mis välja kuulutatakse.“

17 KRSi seaduse artikli 44 lõige 1a lisati sellesse artiklisse 8. detsembri 2017. aasta seadusega, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja teatavaid teisi seadusi ning mis jõustus 17. jaanuaril 2018, ning lõiked 1b ja 4 lisati sellesse artiklisse 20. juuli 2018. aasta seadusega, millega muudetakse üldkohtute korralduse seadust ja teatavaid teisi seadusi ning mis jõustus 27. juulil 2018. Enne nende muudatuste tegemist tuli lõikes 1a nimetatud kaebused esitada Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vastavalt artikli 44 lõikele 1.

18 Trybunał Konstytucyjny (Poola konstitutsioonikohus) tunnistas 25. märtsi 2019. aasta kohtuotsusega KRSi seaduse artikli 44 lõike 1a põhiseaduse artikliga 184 vastuolus olevaks sisuliselt põhjendusel, et pädevus, mis on Naczelny Sąd Administracyjny (kõrgeim halduskohus) selle lõikega 1a antud, ei ole põhjendatud ei asjaomaste kohtuasjade laadi, selle kohtu korralduse ega kohtu kohaldatava menetlusega. Selles kohtuotsuses märkis Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) samuti, et see põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistamine „toob tingimata kaasa kõigi kehtetuks tunnistatud õigusnormil põhinevate pooleliolevate kohtumenetluste lõpetamise“.

19 KRSi seaduse artiklit 44 muudeti seejärel 26. aprilli 2019. aasta seadusega, millega muudetakse riikliku kohtute nõukoja seadust ja halduskohtute korralduse seadust (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych) (*Dz. U.* 2019, jrk nr 914), mis jõustus 23. mail 2019. Selle muudetud artikli 44 lõige 1 on nüüd sõnastatud järgmiselt:

„Menetlusosaline võib pöörduda kaebusega [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] poole põhjendusel, et [KRSi] resolutsioon on õigusvastane, kui muudes normides ei ole sätestatud teisiti. Kaebust ei ole võimalik esitada üksikjuhul, mis puudutab kohtuniku ametisse nimetamist [Sąd Najwyższysse (kõrgeim kohus)].“

- 20 Lisaks on 26. aprilli 2019. aasta seaduse artiklis 3 ette nähtud, et „[e]nne käesoleva seaduse jõustumise kuupäeva esitatud ja lahendamata kaebust, millega vaidlustatakse [KRSi] resolutsioon üksikjuhul, mis puudutab kohtuniku ametisse nimetamist [Sąd Najwyższysse (kõrgeim kohus)], ei ole seadusest tulenevalt vaja läbi vaadata“.

Põhikohtuasjad

Kohtuasi C-509/20

- 21 Kohtuasja C-509/20 aluseks oleva põhikohtuasja kohta on juba esitatud varasem eelotsusetaotlus, mille tulemusel tehti 22. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Prokurator Generalny jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegium – ametisse nimetamine) (C-508/19, EU:C:2022:201, edaspidi „kohtuotsus Prokurator Generalny“).
- 22 Sąd Rejonowy w P. (P. rajoonikohus, Poola) kohtunik M. F. esitas tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 189 alusel Sąd Najwyższyle (kõrgeim kohus) hagi, paludes tuvastada, et J. M-i ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel ei ole teenistussuhet menetluslike rikkumiste tõttu, mis väidetavalt mõjutasid J. M-i nimetamist selle kohtu distsiplinaarkolleegiumi (edaspidi „distsiplinaarkolleegium“) kohtuniku ametisse. M. F. esitas selle hagi pärast seda, kui J. M. kui distsiplinaarkolleegiumi esimees tegi muudetud üldkohtute korralduse seaduse artikli 110 lõike 3 alusel määruse, milles tunnistas Sąd Dyscyplinary przy Sądzie Apelacyjnym w X-i (X-i apellatsioonikohtu distsiplinaarkohus, Poola) pädevaks läbi viima distsiplinaarmenetlust, mis oli algatatud M. F-i suhtes menetluste venimise lubamise ja otsuste põhjenduste koostamisega viivitamise tõttu.
- 23 Oma hagi põhjendamiseks väitis M. F., et J. M-i ametisse nimetamine Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale on kehtetu, sest asjaomasele isikule anti üle akt vabariigi presidendi poolt tema ametisse nimetamiseks, samas kui KRSi resolutsiooni peale, millega tehti ettepanek nimetada sellele ametikohale J. M., oli KRSi seaduse artikli 44 lõike 1a alusel esitanud Naczelný Sąd Administracyjny (kõrgeim halduskohus) kaebuse kandidaat, kelle ametisse nimetamiseks selles resolutsioonis ettepanekut ei tehtud. Samuti oli konkursimenetlus selle ametikoha täitmiseks läbi viidud vastavalt presidendi teadaandele, millel ei olnud põhiseaduse artikli 144 kohaselt nõutavat ministri kaasallkirja.
- 24 M. F. nõudis veel, et kõik distsiplinaarkolleegiumisse nimetatud kohtunikud taandataks ning et tema hagi määrataks lahendama Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegium) (edaspidi „töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegium“) sellise distsiplinaarkolleegiumi asemel, kes oleks kõrgeima kohtu seaduse artikli 27 lõike 1 punkti 2 alusel tavaliselt pädev seda lahendama. Viimaseks nõudis M. F., et esialgse õiguskaitse korras peatataks tema suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus kogu põhikohtuasja menetluse ajaks.

Kohtuasjad C-494/20 ja C-496/20

- 25 Kohtuasjades C-494/20 ja C-496/20 on põhikohtuasjade asjaolud peaaegu identsed põhikohtuasja asjaoludega kohtuasjas C-509/20.

- 26 Nimelt paluvad esiteks Sąd Okręgowy w K (K. regionaalne kohus, Poola) kohtunik K. M. ja teiseks M. F. oma hagides tuvastada, et distsiplinaarkolleegiumi esimehe ülesannetes J. M-i järglase T. P. ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel ei ole teenistussuhet, sest väidetavalt esines asjaomase isiku ametisse nimetamisel rikkumisi, mis on sarnased käesoleva kohtumääruse punktis 23 nimetatud rikkumistega.
- 27 Need hagid on samuti esitatud põhikohtuasjades pärast seda, kui T. P. oli teinud määrused, millega määrati distsiplinaarkohtud, kellel tuleb läbi viia distsiplinaarmenetlused, mis olid algatatud K. M-i ja M. F-i suhtes põhjusel, et K. M. tegi avalikke avaldusi poolelioleva distsiplinaarmenetluse kohta ning seadis kahtluse alla KRSi tegevuse sõltumatuse ja seaduslikkuse ning distsiplinaarkolleegiumi põhiseaduslikkuse ja mittepoliitilisuse ning M. F. rikkus enda tehtud lahendites väidetavalt liidu õiguse sätteid.
- 28 Nimetatud hagide raames on K. M. ja M. F. esitanud taotlused ajutiste ja menetlust korraldavate meetmete võtmiseks, mis on sarnased käesoleva kohtumääruse punktis 24 nimetatutega. K. M. taotles veel, et esialgse õiguskaitse korras keelataks põhikohtuasja kostjal Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohal jätkamine ja kohustataks seda kohut ta õigusemõistmiselt kõrvaldama.

Kohtuasi C-493/20

- 29 Sąd Rejonowy w O. (O. rajoonikohus, Poola) kohtunik P. J. palub põhikohtuasjas esitatud hagi tuvastada, et ühelt poolt A. T. ja R. W. ning teiselt poolt Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe, sest väidetavalt esines nende distsiplinaarkolleegiumi kohtunikuks nimetamisel rikkumisi, mis on sarnased käesoleva kohtumääruse punktis 23 nimetatud rikkumistega.
- 30 Hagi esitati pärast otsust, millega distsiplinaarkolleegiumi kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis, kuhu kuulusid A. T. ja R. W., kinnitas P. J-i suhtes algatatud distsiplinaarmenetluse raames tema ametikohustuste ajutise peatamise selle menetluse ajaks, vähendades ühtlasi peatamise ajaks tema töötasu 40%. See otsus võeti vastu eelkõige põhjusel, et P. J. tegi õigusliku aluseta otsuse, millega kohustati Sejmi (Poola seim) sekretariaadi juhatajat esitama nende kodanike ja kohtunike loetelu, kes toetasid kandidaate KRSi uue koosseisu liikmete kohtadele.
- 31 Oma hagi raames esitas P. J. ka taotlused menetlust korraldavate meetmete ja ajutiste meetmete võtmiseks, mis on sarnased käesoleva kohtumääruse punktis 28 nimetatutega, sealhulgas taotluse eselmises punktis nimetatud distsiplinaarmenetluse peatamiseks.

Kohtuasi C-492/20

- 32 Sąd Okręgowy w K. (K. regionaalne kohus) kohtunik W. Ż. palub põhikohtuasjas esitatud hagi tuvastada, et K. Z-i ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe käesoleva kohtumääruse punktis 23 nimetatud rikkumistega sarnaste rikkumiste tõttu, mis väidetavalt mõjutasid asjaomase isiku nimetamist selle kohtu Izba Cywilna (tsiviilkolleegium) (edaspidi „tsiviilkolleegium“) kohtuniku ametisse.

- 33 Hagi raames tugineb W. Ż. sellele, et tema suhtes on käimas distsiplinaarmenetlus seetõttu, et ta seadis intervjuus kahtluse alla K. Z-i ametisse nimetamise nõuetekohasuse ning et K. Z-i teenistussuhte puudumise tuvastamine võimaldaks tal tõendada oma väljendatud seisukoha põhjendatust. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ka asjaolule, et K. Z. andis Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) esimese esimehena välja korralduse, millega tunnistati kehtetuks tema eelkäija korraldus ja pandi distsiplinaarkolleegiumile uuesti kohustus säilitada kohtunike suhtes avatud distsiplinaartoimikute materjalid ning tagada nende toimikute haldamine.
- 34 W. Ż. esitas käesoleva kohtumääruse punktis 28 nimetatud taotlustega sarnased taotlused ajutiste ja menetlust korraldavate meetmete võtmiseks, soovides eeskätt saavutada tema suhtes algatatud distsiplinaarmenetluse peatamist. Ta palus samuti, et eelmises punktis nimetatud intervjuu kohta kogutaks tõendeid.

Kohtuasi C-491/20

- 35 Põhikohtuasjas esitatud hagi palub W. Ż. tuvastada, et A. S-i ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe käesoleva kohtumääruse punktis 23 nimetatud rikkumistega sarnaste rikkumiste tõttu, mis väidetavalt mõjutasid asjaomase isiku nimetamist selle kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi (edaspidi „erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium“) kohtuniku ametisse.
- 36 Nimetatud hagi esitati pärast seda, kui A. S. tegi nimetatud kolleegiumi üheliikmelises kohtukoosseisus määruse, millega jäeti rahuldamata kaebus, milles W. Ż. vaidlustas otsuse, millega ta viidi üle ilma tema nõusolekuta, samas kui nimetatud määruse tegemise ajal oli tsiviilkolleegiumile esitatud taotlus taandada kõik teised tavaliselt kõnealust kaebust lahendama pädeva erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi koosseisu kuuluvad kohtunikud.
- 37 Nimetatud hagi raames esitas W. Ż. ka taotlused menetlust korraldavate meetmete ja ajutiste meetmete võtmiseks, mis on sarnased käesoleva kohtumääruse punktis 28 nimetatutega.

Kohtuasi C-495/20

- 38 [Parandatud 2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega] Sąd Rejonowy w B. (B. rajoonikohus, Poola) kohtunik T. M. palub põhikohtuasjas esitatud hagi tuvastada, et ühelt poolt T. D., M. D., P. K., J. L-i, M. L-i, O. N-i, G. Z-i ja A. S-i ning teiselt poolt Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe käesoleva kohtumääruse punktis 23 nimetatud rikkumistega sarnaste rikkumiste tõttu, mis väidetavalt mõjutasid asjaomaste isikute nimetamist erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi kohtuniku ametisse.
- 39 Hagi esitati pärast seda, kui nimetatud kolleegium oli jätnud rahuldamata T. M-i taotluse kolleegiumi liikmete taandamiseks menetluses, mille ta oli algatanud KRSi otsuste peale, mis käsitlesid esiteks „kohtulahendi tegemise vajaduse äralangemist seoses KRSi liikme kõrvaldamisega kohtuasja läbivaatamiselt“ ja teiseks „kohtuasjade jaotamise peale esitatud kaebust“.
- 40 Nimetatud hagi raames esitas T. M. käesoleva kohtumääruse punktis 28 nimetatud taotlustega sarnased taotlused menetlust korraldavate meetmete ja ajutiste meetmete võtmiseks, soovides eeskätt saavutada, et peatataks erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi menetlus, milles ta on pool.

Kohtuasjad C-506/20 ja C-511/20

- 41 Kohtuasjade C-506/20 ja C-511/20 aluseks olevates põhikohtuasjades esitasid T. B. ja B. S., kes mõlemad on Sąd Rejonowy w S-i (S-i rajoonikohus, Poola) kohtunikud, hagi, milles nad paluvad esiteks tuvastada kõigi käesoleva kohtumääruse punktis 38 nimetatud erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi kohtunike teenistussuhte puudumine ning teiseks tuvastada teenistussuhte puudumine neist kohtunikest kuue kohtuniku puhul. Põhikohtuasjade hagejad põhjendavad oma hagnosis väitega, et käesoleva kohtumääruse punktis 23 nimetatud rikkumistega sarnased rikkumised on väidetavalt mõjutanud asjaomaste isikute nimetamist erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi kohtuniku ametisse.
- 42 Mis puudutab nende põhjendatud huvi hagi esitamiseks, siis tuginevad põhikohtuasja hagejad asjaolule, et kui nad esitasid oma kandidatuuri distsiplinaarkolleegiumi kohtuniku ametikohale, siis ei teinud KRS ettepanekut neist kummagi ametisse nimetamiseks, ning asjaolule, et kaebust, mille nad esitasid selle organi resolutsiooni peale, milles tehti ettepanek nimetada nendele ametikohtadele teised kandidaadid, peab üldjuhul lahendama erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium ning järelikult võivad seda teha põhikohtuasja kostjad.
- 43 Oma hagide raames esitasid T. B. ja B. S. käesoleva kohtumääruse punktis 28 nimetatud taotlustega sisuliselt sarnased taotlused menetlust korraldavate meetmete ja ajutiste meetmete võtmiseks, mis hõlmasid nende poolt algatatud erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi menetluste peatamist.

Eelotsuse küsimused

- 44 Nagu nähtub eelotsusetaotlustest, otsustasid töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegiumi erinevad koosseisud, milles käesolevad põhikohtuasjad on pooleli, esialgu peatada nende läbivaatamise, kuni Euroopa Kohus on teinud otsuse kohtuasjas C-508/19, Prokurator Generalny jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegium – ametisse nimetamine).
- 45 [Parandatud 2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega] Arvestades aga pärast peatamisotsuste tegemist ilmnenu asjaolusid, otsustasid need kohtukoosseisud esitada käesolevad eelotsusetaotlused. Need asjaolud puudutavad esiteks nii distsiplinaarkolleegiumi esimehe 6. mai 2020. aasta taotlust suurema osa põhikohtuasju puudutavate toimikute üleandmiseks kui ka 7. ja 8. juulil 2020 esitatud prokuröri nõudeid saata kõik nimetatud kohtuasjad tagasi sellele kolleegiumile. Teiseks viitavad eelotsusetaotlused esitanud kohtukoosseisud sellele, et 20. detsembri 2019. aasta seadusega lisati kõrgeima kohtu seadusesse uued artikli 29 lõiked 2 ja 3, mis keelavad Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kahtluse alla seada kohtute legitiimsust või hinnata kohtunike ametisse nimetamise või nende õigusemõistmisega seotud pädevuse õiguspärasust. Kolmandaks viitavad kõnealused kohtukoosseisud erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi esimehe 8. juuli 2020. aasta kirjale, milles ta märkis, et arvestades kõrgeima kohtu seaduse uue artikli 26 lõike 2 esimest lauset, mis samuti lisati sellesse seadusesse 20. detsembri 2019. aasta seadusega, on nimetatud kolleegium pädev tegema otsust selle kohta, kas põhikohtuasjades esitatud hagid kuuluvad distsiplinaarkolleegiumi või töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegiumi – kuhu kuuluvad praegu neid hagnosis menetlevad kohtukoosseisud – pädevusse.

- 46 Neil asjaoludel otsustas Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Poola kõrgeim kohus (töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegium)) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule kõigis kohtuasjades järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas ETL artiklit 279 ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 160 lõiget 2 koostoimes ELL artikli 4 lõikega 3 ja artikli 19 lõikega 1 ning 8. aprilli 2020. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) resolutsiooni punkti 1 esimese ja teise taandega tuleb tõlgendada nii, et [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] distsiplinaarkolleegiumi esimees [*või kohtuasjas C-492/20 esitatud küsimuse kohaselt „prokurör“*] ei saa enne otsuse tegemist kohtuasjas C-791/19 nõuda, et [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)] kohtuniku teenistussuhte puudumise tuvastamise asja toimik antaks üle, sest [kõrgeima kohtu seaduse] artikli 3 punkti 5, artikli 27 ja artikli 73 lõike 1 kohaldamine on peatatud?
  2. Kas ELL artiklit 2 ja artikli 4 lõiget 2 koostoimes ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ning kohtusse pöördumise õiguse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et:
    - a. liikmesriigi kohus peab jätma kohaldamata „kohtute pädevuse kahtluse alla seadmise“ ja „kohtuniku ametisse nimetamise või sellest ametisse nimetamisest tuleneva õigusemõistmisega seotud pädevuse õiguspärasuse kohtute poolt kindlakstegemise või hindamise“ keelu, millele on viidatud kõrgeima kohtu seaduse artikli 29 lõigetes 2 ja 3, sest liikmesriikide põhiseadusliku identiteedi austamine liidu poolt ei anna liikmesriigi seadusandjale pädevust kehtestada lahendusi, mis on vastuolus liidu põhiväärtuste ja aluspõhimõtetega?
    - b. liikmesriigi põhiseaduslik identiteet ei saa rikkuda seadusest tulenevat õigust sõltumatule kohtule juhul, kui ametisse nimetamise akti üleandmisele eelnevas ametisse nimetamise menetluses oli puudusi, mida on kirjeldatud eelotsuse küsimustes kohtuasjades C-487/19 ja C-508/19, ning kui selle ametisse nimetamise eelnev kohtulik kontroll on välistatud eesmärgipäraselt ja ilmselgelt liikmesriigi põhiseadusega vastuolus oleval viisil?
  3. Kas ELL artiklit 2 ja artikli 4 lõiget 2 koostoimes ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ning kohtusse pöördumise õiguse põhimõtet ja ETL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi põhiseadusliku identiteedi mõiste sisu kohtusse pöördumise õigusega seotud ulatuses saab liikmesriigi kõrgeima astme kohtu jaoks siduval viisil määratleda ainult dialoogi raames, mida kõnealune kohus või liikmesriigi teised kohtud (näiteks [Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus)]) peavad Euroopa Kohtuga, kasutades eelotsusemenetlust?
  4. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku [koostoimes ETL artikliga 267 – *see täpsustus esineb ainult kohtuasjades C-494/20, C-506/20, C-509/20 ja C-511/20 esitatud eelotsusetaotlustes*] ja enne seaduse alusel moodustatud kohtusse pöördumise õiguse üldpõhimõtet tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kõrgeima astme kohus lükkab tagasi taotluse üle anda kohtuasja toimik [milles on Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused – *see täpsustus esineb ainult kohtuasjades C-491/20 ja C-509/20 esitatud eelotsusetaotlustes*], kui sellise taotluse on esitanud isik, kes on kohtuniku ametisse nimetatud liikmesriigi õigusnormide alusel ja asjaoludel, mille korral moodustatud kohus ei vasta iseseisvuse ja sõltumatuse nõudele ega ole seaduse alusel moodustatud kohus, ilma et enne oleks vaja läbi viia menetlus, millele on viidatud kohtuasja C-508/19 eelotsuse küsimuses või 19. novembri 2019. aasta kohtuotsuses A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982)?“

47 Seejärel sõnastati kohtuasjadega C-491/20–C-495/20, C-506/20 ja C-511/20 seotud eelotsusetaotlustes viies küsimus järgmiselt:

„5. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja artikli 4 lõikega 3 ning kohtusse pöördumise õiguse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kes arutab liikmesriigi kohtu kohtuniku teenistussuhte puudumise tuvastamist selle alusel, et ametisse nimetamise menetluses esines olulisi puudusi, on kohustatud määrama ajutised meetmed ja keelama sellises kohtuasjas kostjal kohtuotsuste tegemise kõigis teistes liidu õigusega hõlmatud kohtuasjades, sest sellise kohtuniku tehtud toimingud või vastu võetud kohtuotsused võivad olla kehtetud, ja keelama teistel asutustel anda sellisele kostjale arutamiseks kohtuasju või määrata teda kohtu koosseisudesse?“

48 Kõigis käesolevates liidetud kohtuasjades, välja arvatud kohtuasjas C-509/20, esitas eelotsusetaotluse esitanud kohus „ELTL artikli 267 alusel koostoimes dokumendi „Soovitused liikmesriikide kohtutele eelotsuse taotlemiseks“ punktiga 27 [(ELT 2019, C 380, lk 1, punkt 27)]“ veel neli järgmist küsimust, mis on sõnastuselt identsed nelja Euroopa Kohtule juba esitatud küsimusega kohtuasjas C-508/19, Prokurator Generalny jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkollegium – ametisse nimetamine):

„6. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, artiklit 2, artikli 4 lõiget 3 ja artikli 6 lõiget 3 koostoimes [harta] artikliga 47 ja ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kõrgeima astme kohus võib teenistussuhte puudumise tuvastamise menetluses otsustada, et kohtuniku staatus puudub isikul, kellele on üle antud akt selles kohtus kohtuniku ametisse nimetamise kohta, mis on välja antud sätete alusel, mis rikuvad tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, või viisil, mis on selle põhimõttega vastuolus, kui nende küsimuste analüüsimist on enne akti üleandmist tahtlikult takistatud?“

7. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, artiklit 2, artikli 4 lõiget 3 ja [harta] artiklit 47 koostoimes ELTL artikliga 267 tuleb tõlgendada nii, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet rikub see, kui kohtuniku ametisse nimetamise akt antakse üle pärast seda, kui liikmesriik on esitanud eelotsusetaotluse liidu õiguse tõlgendamise küsimuses, mille vastusest sõltub hinnang nende liikmesriigi õigusnormide kooskõla kohta liidu õigusega, mille kohaldamine võimaldas selle akti üle anda?

8. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõiget 3 ja [harta] artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet rikub see, kui ei ole tagatud õigus pöörduda kohtusse olukorras, kus kohtuniku ametisse nimetamise akt antakse üle sellise ametisse nimetamise menetluse tulemusel, mis viidi läbi selle liikmesriigi kohtunike ametisse nimetamise õigusnorme jämedalt rikkudes?

9. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, artiklit 2, artikli 4 lõiget 3 ja [harta] artiklit 47 koostoimes ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga tuleb tõlgendada nii, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet rikub see, kui liikmesriigi seadusandja loob liikmesriigi kõrgeima astme kohtu juurde organisatsioonilise üksuse, mis ei ole kohus liidu õiguse tähenduses?“

Menetlus Euroopa Kohtus

Kiirendatud menetluse kohaldamise taotlused

- 49 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus, et esimese ja viienda eelotsuse küsimuse suhtes kohaldataks kodukorra artikli 105 alusel kiirendatud menetlust. Taotluse põhjenduseks väitis ta, et esimese küsimuse puhul on kiirendatud menetluse kohaldamine põhjendatud vajadusega selgitada kahtlusi seoses 8. aprilli 2020. aasta kohtumääruse komisjon *vs.* Poola (C-791/19 R, EU:C:2020:277) esemelise kohaldamisalaga ning viienda küsimuse puhul vajadusega tagada liidu õiguse nõuetele vastava riigisisese kohtusüsteemi toimimine.
- 50 Kodukorra artikli 105 lõikes 1 on ette nähtud, et Euroopa Kohtu president võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses, kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul.
- 51 Olgu meenutatud, et selline kiirendatud menetlus on menetluslik vahend, mille eesmärk on reageerida erakordselt kiireloomulisele olukorrale (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Käesoleval juhul otsustas Euroopa Kohtu president 12. ja 30. oktoobri 2020. aasta ning 13. novembri 2020. aasta otsustega, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, et käesoleva kohtumääruse punktis 49 nimetatud taotlusi ei ole vaja rahuldada.
- 53 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et kohtuasjas C-508/19, Prokurator Generalny jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegium – ametisse nimetamine), mis on seotud sama põhikohtuasjaga kui kohtuasi C-509/20 ja milles esitati Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused, mis on identsed käesolevates liidetud kohtuasjades esitatud kuuenda kuni üheksanda küsimusega, jättis Euroopa Kohtu president juba 20. augusti 2019. aasta otsusega rahuldamata eelotsusetaotluse esitanud kohtu varasema kiirendatud menetluse taotluse. Seetõttu on niisuguse rahuldamata jätmise põhjendused, mis on esitatud kohtuotsuse Prokurator Generalny punktides 39–43, kohaldatavad ka käesolevas liidetud kohtuasjades esitatud kiirendatud menetluse taotlustele.
- 54 Peale selle ja isegi kui eeldada, et kiirendatud menetlust võib kohaldada üksnes teatavate Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimuste puhul, nagu seda palub eelotsusetaotluse esitanud kohus käesoleval juhul, tuleb tõdeda, et ei ole selge, kuidas oleks vastus esimesele küsimusele eriti kiireloomuline, kuivõrd nimetatud kohus ei ole oma taotlust sellest vaatenurgast põhjendanud.
- 55 Viienda küsimuse puhul tuleb esiteks meenutada, et asjaolu, et eelotsusetaotlus on esitatud riigisiseses menetluses, mis võimaldab ajutisi meetmeid võtta, ei tõenda isenesest, et kohtuasja laad nõuaks asja lahendamist lühikese aja jooksul (kohtuotsus Prokurator Generalny, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika). Teiseks tuleb märkida, et viienda küsimusega seotud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused olid eelotsusetaotluse esitanud kohtus juba pikka aega menetluses, eelkõige selle kohtu nendes kohtukoosseisudes, kes esialgu peatasid põhikohtuasjade läbivaatamise kuni kohtuotsuse tegemiseni kohtuasjas C-508/19, Prokurator Generalny jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegium – ametisse nimetamine), mis ei aita kuidagi tõendada erakordselt kiireloomulise olukorra olemasolu, mis võiks õigustada kiirendatud menetluse kasutamist sellele küsimusele vastamiseks.

Kohtuasjade liitmine

- 56 Euroopa Kohtu presidendi 16. novembri 2020. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-491/20–C-496/20, C-506/20, C-509/20 ja C-511/20 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste osaline tagasivõtmine

- 57 Pärast seda, kui Euroopa Kohus tunnistas kohtuotsuses Prokurator Generalny kohtuasjas C-508/19 menetleva eelotsusetaotluse vastuvõetamatuks, küsiti eelotsusetaotluse esitanud kohtult, kas ta soovib jääda käesolevate eelotsusetaotluste juurde.
- 58 Vastuseks teatas eelotsusetaotluse esitanud kohus 27. aprillil 2022 Euroopa Kohtule, et ta otsustas esimese, kaheksanda ja üheksanda eelotsuse küsimuse tagasi võtta ning jääda kuue ülejäänud küsimuse juurde. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tegi 23. mail 2022 kohtumäärused, milles ta esitas sellise otsuse põhjendused, ning edastas need määrused samal päeval Euroopa Kohtule.
- 59 Nimetatud põhjendustest nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et vajadus vastata teisele kuni neljandale küsimusele on alles ning seda isegi juhul, kui Euroopa Kohus vastab kuuendale ja seitsmendale küsimusele eitavalt või tunnistas need vastuvõetamatuks, nagu ta tegi kohtuotsuses Prokurator Generalny. Neljas küsimus puudutab nimelt menetluslikke probleeme, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab lahendama seoses põhikohtuasjade võimaliku üleandmisega distsiplinaarkolleeegiumile või erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleeegiumile. Teine ja kolmas küsimus on aga tihedalt seotud neljanda küsimusega ning vastused teisele ja kolmandale küsimusele on seda vajalikumad, et Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) on hiljuti alustanud kohtupraktikaga, mis piirab liidu õiguse esimuse põhimõtte kohaldamisala.
- 60 Viienda küsimuse kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et seda saab pidada esemetuks üksnes juhul, kui kuuendale ja seitsmendale küsimusele vastatakse eitavalt või kui Euroopa Kohus tunnistas need vastuvõetamatuks.
- 61 Lõpuks rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuues ja seitsmes küsimus puudutavad küsimust, kas liidu õigus nõuab, et riigisisises õiguses oleks olemas spetsiifiline õiguskaitsevahend, mis kaitseks liidu õigusest isikutele tulenevaid õigusi, nagu on kõne all põhikohtuasjades.
- 62 Esiteks ja vastupidi sellele, mida leidis Euroopa Kohus kohtuotsuses Prokurator Generalny, ei olnud põhikohtuasja kostja teenistussuhte puudumise tuvastamise menetlus kohtuasjas C-508/19 oma olemuselt distsiplinaarmenetluse – mis oli selles kohtuasjas algatatud põhikohtuasja hageja suhtes – kõrvalmenetlus, sest need on kaks iseseisvat menetlust ning teenistussuhte puudumise tuvastamise menetluses hinnati hageja huvi olemasolu alles pärast seda, kui kohtumenetluse algamine on hinnatud vastuvõetavaks. Lisaks ei ole mitmes käesolevas kohtuasjas pooleli paralleelset menetlust, mis oleks analoogne kohtuotsuses Prokurator Generalny täheldatud menetlusega.
- 63 Teiseks, kui võtta arvesse isikutele kättesaadavate õiguskaitsevahendite riigisisest süsteemi, mida on mainitud selles kohtuotsuses, peaks see viima selleni, et vastuvõetavaks peetakse teenistussuhte puudumise tuvastamise hagi, mis kujutab endast ainsat viisi, mis võimaldab tagada

ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust ja harta artiklist 47 tulenevate tagatiste järgimise, võttes arvesse seda, et riigisiseses õiguses puudub õiguskaitselahend, mis võimaldaks seada kohtuniku mandaadi kahtluse alla, kui vabariigi president on ta õigusvastaselt ametisse nimetanud.

- 64 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab veel asjaolule, et kohtunikke, kes järgivad õigusriigi valdkonnas Euroopa Kohtu praktikast tulenevaid juhiseid, ähvardavad nüüd nii distsiplinaar- kui ka kriminaalkaristused, mida kinnitavad konkreetset näited, mille ta esile toob. Ta lisab, et kohtuasjades C-487/19 ja C-508/19 esitatud riigisiseseid toimikud, mille Euroopa Kohus saatis tagasi nendes kohtuasjades eelotsusetaotlused esitanud kohtutele, jäid Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) uue esimehe kätte ja neid ei edastatud nimetatud kohtutele ning et nende kohtute koosseisu on vahepeal uuesti muudetud nii, et need koosnevad nüüd enamasti kohtunikest, kes on ametisse nimetatud menetlustes, mille puhul esinevad analoogsed puudused nendega, mida käsitleti kohtuasjas C-487/19.
- 65 Viimaseks, mis puudutab kohtuasjade C-494/20, C-496/20, C-508/19 ja C-509/20 konkreetseid asjaolusid, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et arvesse tuleb võtta ka seda, et see on distsiplinaarkollegium, kes peab lõpuks kontrollima, kas selle kollegiumi esimees on seaduslikult määranud distsiplinaarkohtud, kes on pädevad läbi viima samal ajal põhikohtuasja hagejate suhtes algatatud distsiplinaarmenetlusi.

Vastuvõetavus

- 66 Vastavalt kodukorra artikli 53 lõikele 2 võib Euroopa Kohus juhul, kui ta ei ole ilmselgelt pädev kohtuasja läbi vaatama, või kui taotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu, pärast kohtujuristi ärakuulamist igal ajal ja ilma menetlust jätkamata lõpetada kohtuasja põhistatud määrusega.
- 67 Käesolevas kohtuasjas tuleb kohaldada seda sätet. Arvestades kohtuotsusest Prokurator Generalny tulenevaid juhiseid, ei saa olla mingit kahtlust, et käesolevad eelotsusetaotlused on vastuvõetamatud (vt analoogia alusel 6. oktoobri 2020. aasta kohtumäärus Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, ei avaldata, EU:C:2020:800, punkt 23).

Kuues ja seitsmes küsimus

- 68 Mis puudutab kuuendat ja seitsmendat eelotsuse küsimust, siis tuleb kõigepealt rõhutada, et esiteks on need sõnastatud identselt kahe esimese eelotsuse küsimusega, mis esitati eelotsusetaotluses, mille Euroopa Kohus tunnistas vastuvõetamatuks kohtuasjas Prokurator Generalny, ja teiseks oli nimetatud eelotsusetaotlus esitatud Euroopa Kohtule sama põhikohtuasja raames, milles hiljem esitati eelotsusetaotlus ühes käesolevatest kohtuasjadest, nimelt kohtuasjas C-509/20.
- 69 Selles kontekstis tuleb märkida, et kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 60 tuletas Euroopa Kohus meelde oma väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt on ETL artikliga 267 kehtestatud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille kaudu annab Euroopa Kohus liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgendamise juhiseid, mida need kohtud nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks vajavad, ning et eelotsusetaotluse esitamise mõte ei ole nõuandvate arvamuste saamine üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta, vaid see peab olema vajalik kohtuvaidluse tegelikuks lahendamiseks. Samamoodi tuletas Euroopa Kohus selle kohtuotsuse punktis 62 meelde oma väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt

tuleneb nii ELTL artikli 267 sõnastusest kui ka ülesehitusest, et eelotsusemenetlus eeldab liikmesriigi kohtus tegelikult pooleli olevat menetlust, mille raames palutakse sellel kohtul teha otsus, milles saab arvesse võtta eelotsust.

- 70 Mis puudutab kohtuasjas C-508/19 menetletavat tsiviilhagi kohtuniku teenistussuhte puudumise tuvastamiseks, siis tõdes Euroopa Kohus pärast seda, kui ta oli kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 66 märkinud, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohus on tunnistanud talle esitatud hagi riigisisese õiguse alusel vastuvõetavaks, ei ole Euroopa Kohtu ülesanne seda hinnangut kahtluse alla seada, nimetatud kohtuotsuse punktis 67 siiski, et antud juhul ei olnud sellega tegemist.
- 71 Kohtuasjas C-508/19 eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele selline hagi esitati, märkis nimelt, et tal ei ole kohaldatava riigisisese õiguse alusel pädevust, mis võimaldaks tal otsustada selle akti õiguspärasuse üle, millega isik on nimetatud kohtunikuks, ning et riigisisese õiguse alusel ei saa seda hagi ka vastuvõetavaks tunnistada. Käesolevates liidetud kohtuasjades eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kellele on esitatud analoogsed hagid, ei ole samuti sellist pädevust.
- 72 Olles kohtuotsuse Prokurator Generalny punktides 68 ja 69 meelde tuletanud, et ELTL artiklis 267 sätestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö eeldab põhimõtteliselt, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on pädevus lahendada vaidlus põhikohtuasjas, selleks et seda ei peetaks puhthüpoteetiliseks, ning et teisiti võib see olla vaid teatavatel erandlikel asjaoludel, tõi Euroopa Kohus kohtuotsuse punktis 70 ja sellele järgnevates punktides esile põhjused, miks kõnealusel juhul ei saanud seda erandit kohaldada.
- 73 Sellega seoses rõhutas Euroopa Kohus esiteks, nagu nähtub kohtuotsuse Prokurator Generalny punktist 70 koostoimes selle kohtuotsuse punktidega 63–65, et selle kohtuotsuse aluseks olevas kohtuasjas esitatud eelotsusetaotlusest ilmneb, et kuigi formaalselt taotleb põhikohtuasja hageja oma hagiga selle tuvastamist, et põhikohtuasja kostja ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe, millega põhikohtuasja hageja kuidagi seotud ei ole, on tema hagi lõppeesmärk seada kahtluse alla selle kostja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamise kehtivus. Euroopa Kohus märkis samuti, et seda tehes soovis hageja tegelikult, et lahendataks õiguslik küsimus, mis on üles kerkinud tema enda vastu teises liikmesriigi kohtus algatatud distsiplinaarmenetluses ja mis puudutab selle kohtu määramise akti kehtivust, st kohtumenetluses, mis on erinev põhikohtuasjas algatatud menetlusest ning mille ta palub eelotsusetaotluse esitanud kohtul esialgse õiguskaitse tagamiseks peatada.
- 74 Samasugused järeldused tuleb teha kõigi põhikohtuasjade puhul, milles on esitatud käesolevad eelotsusetaotlused.
- 75 Kõigepealt kehtib see kohtuasja C-509/20 puhul, mis – nagu eespool märgitud – on seotud sama põhikohtuasjaga kui kohtuasi, mille kohta tehti kohtuotsus Prokurator Generalny. See kehtib ka põhikohtuasjade puhul kohtuasjades C-494/20 ja C-496/20, mis, nagu nähtub käesoleva kohtumääruse punktides 25–28, on igas mõttes sarnased põhikohtuasjaga kohtuasjades C-508/19 ja C-509/20.
- 76 [Parandatud 2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega] Nii on see ka teistes põhikohtuasjades, mille põhinevad käesolevad liidetud kohtuasjad. Nimelt, nagu nähtub eelotsusetaotluses esitatud andmetest ja käesoleva kohtumääruse punktides 29–43 toodud kirjeldustest, on hagid, mille on kohtuasjades C-491/20–C-493/20, C-495/20, C-506/20 ja C-511/20 esitanud erinevad põhikohtuasjade hagejad ning milles formaalselt taotletakse selle tuvastamist, et põhikohtuasjade kostjate ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe, tegelikult suunatud

sellele, et seada kahtluse alla nende kostjate Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale nimetamise kehtivus ning saavutada see, et lahendataks õiguslikud küsimused, mis on üles kerkinud muudes menetlustes, mille pooled need põhikohtuasjade hagejad teistes kohtutes on. Lisaks tuleb märkida, et peaaegu kõik põhikohtuasjade hagejad palusid käesolevates kohtuasjades eelotsusetaotlused esitanud kohtul esialgse õiguskaitse tagamiseks peatada need muud kohtumenetlused, mille pooled nad samuti on.

- 77 Analooogia alusel sellega, mida Euroopa Kohus on kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 71 seoses Euroopa Kohtule kohtuasjas C-508/19 esitatud identsete küsimustega märkinud, on Euroopa Kohtule kohtuasjades C-491/20, C-492/20–C-496/20, C-506/20 ja C-511/20 esitatud kuues ja seitsmes küsimus olemuslikult seotud põhikohtuasjadest erinevate vaidlustega, mille suhtes on põhikohtuasjad üksnes aktsessoorsed, sest sisuliselt on nende küsimuste eesmärk võimaldada hinnata, kas väidetavad rikkumised, mis on mõjutanud põhikohtuasjade kostjate nimetamist kohtuniku ametisse, toovad kaasa tagajärje, et neil ei olnud või ei ole õigust võtta meetmeid muude menetluste raames. Samamoodi on nende küsimuste eesmärk kohtuasja C-492/20 eriomases kontekstis võimaldada hinnata, kas niisuguseid rikkumisi tauniva avalduse tegemist saab kvalifitseerida distsiplinaarsüüteks distsiplinaarmenetluse raames, milles põhikohtuasja hageja on pealegi ka pool.
- 78 Neil asjaoludel ja nagu Euroopa Kohus on märkinud ka kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 71, peaks Euroopa Kohus nende eelotsuse küsimuste ulatuse täielikuks hindamiseks ja neile sobiva vastuse andmiseks võtma arvesse pigem neid muid kohtumenetlusi iseloomustavaid asjaolusid, selle asemel et piirduda põhikohtuasjade asjaoludega, nagu nõuab ETL artikkel 267.
- 79 Teiseks märkis Euroopa Kohus kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 72, et kuivõrd põhikohtuasja hagejal ei olnud õigust otse esitada kaebust selle kohtuotsuse aluseks olnud põhikohtuasja kostja nimetamise peale distsiplinaarkolleegiumi esimeheks või tema akti peale hageja vastu algatatud distsiplinaarmenetlust läbi vaatava distsiplinaarkohtu määramise kohta, oleks hageja saanud esitada nimetatud kohtus vastuväite, et sellest aktist tulenevalt võidakse rikkuda tema õigust vaidluse lahendamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus.
- 80 Kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 73 rõhutas Euroopa Kohus sellega seoses, et ta on juba otsustanud, et riigisisised õigusnormid, mis annavad distsiplinaarkolleegiumi esimehele kaalutusõiguse määrata distsiplinaarkohus, kellel on territoriaalne pädevus lahendada üldkohtute kohtunike suhtes toimuvaid distsiplinaarasju, rikuvad ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku (15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kohtunike distsiplinaarkord), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 176). Samuti märkis Euroopa Kohus kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 74, et arvestades vahetut õiguspõhust, mis sellel sättel on, kuivõrd see kehtestab nõude, et liidu kohtud, kellel palutakse liidu õigust tõlgendada ja kohaldada, peavad olema sõltumatud, erapooletud ja seaduse alusel moodustatud kohtud, kohustab liidu õiguse esimuse põhimõte niimoodi määratud distsiplinaarkohut jätkama sellised riigisisised sätted kohaldamata ning sellest tulenevalt asuma seisukohale, et ta ei ole pädev talle esitatud vaidlust lahendada.
- 81 Mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu viidatud ja käesoleva kohtumääruse punktis 65 mainitud asjaolu, et see on distsiplinaarkolleegium, kes peab lõpuks kontrollima, kas selle kolleegiumi esimees on seaduslikult määranud distsiplinaarkohtud, kes on pädevad kõnealuseid distsiplinaarmenetlusi läbi viima, siis olgu märgitud, et pärast käesolevate eelotsusetaotluste esitamist on Euroopa Kohus otsustanud, et kuna Poola Vabariik ei ole taganud üldkohtute kohtunike distsiplinaarasju apellatsioonistmes lahendava distsiplinaarkolleegiumi

sõltumatust ja erapooletust, on ta rikkunud ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevaid kohustusi (15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kohtunike distsiplinaarkord), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 113).

- 82 [Parandatud 2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega] Käesoleva kohtumääruse punktis 75 juba esitatud põhjustel kehtivad kohtumääruse punktides 79–81 esitatud kaalutlused samamoodi ka kohtuasjade C-494/20, C-496/20 ja C-509/20 kontekstis.
- 83 Lisaks võib samalaadseid kaalutlusi kohaldada *mutatis mutandis* teiste põhikohtuasjade puhul käesolevates liidetud kohtuasjades.
- 84 Seega ilmneb kõigepealt, et põhikohtuasja hageja kohtuasjas C-492/20 sai esitada oma argumendid, mis puudutasid põhikohtuasja kostja kohtunikuametisse nimetamist mõjutanud rikkumisi seoses ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, otse distsiplinaarkohtule, kus oli tema vastu algatatud distsiplinaarmenetlus, et vaielda vastu väitele, et käesoleva kohtumääruse punktis 33 mainitud avaldused, mida ta oli teinud seoses kõnealuse ametisse nimetamise asjaoludega, on õigusvastased.
- 85 Mis puudutab seejärel kohtuasja C-493/20, siis olgu märgitud, et ka selle asja põhikohtuasja hagejal peab olema võimalus väita, et esialgse õiguskaitse otsus, mille distsiplinaarkolleegium tema suhtes tegi, võib vastuolu tõttu ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga olla kehtetu, ning tal peab olema võimalik seda väita nii distsiplinaarmenetluses, mis on tema suhtes ikka veel pooleli, kui ka kõigile teiste seda otsust järgima pidavatele liikmesriigi ametiasutustele.
- 86 Mis puudutab kohtuasja C-491/20, siis olgu meenutatud, et seoses menetlusega, mille algatas W. Ż. tema suhtes võetud üleviimismeeetme vaidlustamiseks ja mille kohta tegi käesoleva kohtumääruse punktis 36 mainitud määruse kohtunik A. S., esitas tsiviilkolleegium, kellele esitati nimetatud menetluse raames taandamistaotlus, Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, mille kohta on vahepeal tehtud 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine) (C-487/19, EU:C:2021:798).
- 87 Selle kohtuotsuse resolutsioonist nähtuvalt otsustas Euroopa Kohus, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku ja liidu õiguse esimuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus, kes vaatab läbi taandamistaotlust seoses kaebusega, milles kohtunik, kes on ametis kohtus, mis võib tõlgendada ja kohaldada liidu õigust, vaidlustab otsuse, millega viimane ilma tema nõusolekuta viidi üle teise kotta, peab juhul, kui selline tagajärg on kõnealust menetluslikku olukorda arvestades vältimatu selleks, et tagada liidu õiguse esimus, käsitama määrust – millega viimase kohtuastmena ja ainukohtunikuna asja läbi vaatav kohtuorgan jättis selle kaebuse rahuldamata – õigustühisena, kui tingimuste ja asjaolude kogumist, milles leidis aset selle ainukohtuniku ametisse nimetamise menetlus, selgub, et ametisse nimetamisel on ilmselgelt rikutud alusnorme, mis moodustavad lahutamatu osa asjaomase kohtusüsteemi ülesehitusest ja toimimisest, ning et ohtu on seatud selle menetluse tulemuse usaldusväärsus, tekitades õigussubjektides põhjendatud kahtluse asjaomase kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes, mistõttu ei saa seda määrust lugeda vastuvõetuks sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohtu poolt ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses.
- 88 Mis puudutab kohtuasju C-495/20, C-506/20 ja C-511/20 ning põhikohtuasjade hagejate eesmärki saavutada sisuliselt see, et erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi kohtunikel ei oleks võimalik teha otsust kaebuste kohta, mille nad esitasid Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) ja mida

on käsitletud käesoleva kohtumääruse punktides 38–43, siis kõik argumendid liidu õiguse sätete võimaliku rikkumise kohta peavad nad saama esitada nende kaebustega seotud menetlustes ja neid kaebusi menetlevas kohtus.

- 89 Peale selle tuleb veel märkida, et ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu vahetut õiguspõhjust, mida on juba mainitud käesoleva kohtumääruse punktis 80, ja tagajärgi, mis võivad sellega seoses tuleneda liidu õiguse esimese põhimõttest kõikide liikmesriigi ametiasutuste suhtes, arvestades ei ole selge, kuidas võiksid käesolevates põhikohtuasjades tehtavad lahendid, millega tuvastatakse põhikohtuasjade kostjate teenistussuhte puudumine, viia nendes kohtuasjades hagejate puhul teistsugusele tulemusele kui see, mis võib vajaduse korral tuleneda otseselt ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust kõigis paralleelsetes riigisisestest menetlustes, millele on viidatud käesoleva kohtumääruse punktides 82–88.
- 90 Kolmandaks, Euroopa Kohus märkis kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 75, et selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas esitatud eelotsusetaotluses sisalduvatest selgitustest, mille kõigiga on käesolevates liidetud kohtuasjades eelotsusetaotluse esitanud kohus täielikult nõustunud, ning kohtuasjas C-508/19 esitatud esimese eelotsuse küsimuse – mida on käesolevates liidetud kohtuasjades korratud kuuendas küsimuses – sõnastusest nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnastatud küsimused on eelkõige seotud asjaoluga, et Poola seadusandja on tahtlikult muutnud riigisisest õiguskorda, et takistada edaspidi Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtunike ametisse nimetamise protsessi suhtes tõhusat kohtulikku kontrolli.
- 91 Mis puudutab aga seadusemuudatusi, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus on kritiseerinud ja mis üksteise järel mõjutasid KRSi seaduse artiklit 44, siis märkis Euroopa Kohus sisuliselt, nagu nähtub kohtuotsuse Prokurator Generalny punktides 77–81, et nende kohta on vahepeal tehtud 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153). Euroopa Kohus meenutas sellega seoses eelkõige nimetatud kohtuotsuse resolutsiooni sõnastust, milles on täpsustatud, millistel tingimustel võib selles kohtuasjas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustada, et need seadusemuudatused on vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ja/või ELTL artikliga 267, ning seetõttu jätta need muudatused esimese põhimõttest lähtudes kohaldamata.
- 92 Selles kontekstis tuletas Euroopa Kohus kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 80 meelde, et 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsuse A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153) punktides 129 ning 156 rõhutas ta, et niisugused ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu rikkumised võivad ilmned eelkõige olukorras, kus seni kohtunike ametisse nimetamise protsessi puhul võimalike õiguskaitsevahendite järsk kaotamine või nende toime kaotamine võib õigussubjektidel tekitada süsteemse kahtluse sellise protsessi tulemusel ametisse nimetatud kohtunike sõltumatuse ja erapooletuse suhtes.
- 93 Lisaks meenutas Euroopa Kohus kohtuotsuse Prokurator Generalny punktis 81, et ta on 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsuse A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153) punktides 129 ning 156 sõnaselgelt rõhutanud, et sellises ametisse nimetamise protsessis kohtuliku kaitse võimaluse puudumine võib teatud juhtudel mitte osutada probleemseks seoses nõuetega, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust.
- 94 Veel tõdes Euroopa Kohus selle kohta punktis 81, et niisuguse hagi nagu kohtuasja Prokurator Generalny põhikohtuasjas esitatud hagi eesmärk on sisuliselt saavutada see, et Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohale põhikohtuasja kostja nimetamine tunnistataks

kehtetuks *erga omnes*, kuigi riigisisene õigus ei anna ega ole kunagi andnud kõigile õigussubjektidele õigust vaidlustada kohtunike ametisse nimetamist otsese tühistamiskaebusega või sellise ametisse nimetamise kehtetuks tunnistamist puudutava kaebusega.

- 95 Samad tähelepanekud ja järeldused kehtivad kõikide põhikohtuasjade kohta.
- 96 Arvestades kõiki meenutatud asjaolusid, mis toodi välja kohtuotsuses Prokurator Generalny, ning seda, et Euroopa Kohtule ELTL artikliga 267 pandud ülesanne on anda igale liidu kohtule liidu õiguse tõlgendamiseks juhised, mida see kohus vajab tema menetluses olevate tegelike vaidluste lahendamiseks, ning võttes seejuures muu hulgas arvesse isikutele kättesaadavate õiguskaitsevahendite süsteemi, jõudis Euroopa Kohus selle kohtuotsuse punktis 82 järeldusele, et eelotsusetaotluses Euroopa Kohtule esitatud küsimused ületavad talle ELTL artikliga 267 pandud ülesande piirid.
- 97 Asjaolud, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ja mida on mainitud käesoleva kohtumääruse punktis 64, ei ole sellised, mis mõjutaksid eespool esitatud kaalutlusi ja käesoleva kohtumääruse eelmises punktis korratud järeldust.
- 98 Kõigest eeltoodust tuleneb, et kuues ja seitsmes eelotsuse küsimus on ilmselgelt vastuvõetamatud.

Viies küsimus

- 99 Eeltoodut arvestades on viies eelotsuse küsimus ilmselgelt vastuvõetamatu ning pealegi on eelotsusetaotluse esitanud kohus ka ise rõhutanud – nagu nähtub käesoleva kohtumääruse punktist 60 –, et see küsimus muutuks esemetuks, kui kuues ja seitsmes küsimus tunnistatakse vastuvõetamatuks.
- 100 Viies küsimus puudutab nimelt võimalust – mis ei ole riigisisese õiguse kohaselt lubatud – võtta esialgse õiguskaitse meetmeid, mille tulemusel keelatakse teatavate põhikohtuasjade kostjatel Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtuniku ametikohal jätkata ning kohustatakse seda kohut asjaomased isikud õigusemõistmiselt kõrvaldama seni, kuni tehakse sisulised otsused, millega võib nendes kohtuasjades eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtu vastuseid kuuendale ja seitsmendale küsimusele arvestades liidu õiguse alusel tuvastada, et nende kohtunike ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel puudub teenistussuhe. Kuna kuues ja seitsmes küsimus tunnistati vastuvõetamatuks ning seetõttu ei vastata neile sisuliselt, ei saa asuda seisukohale, et vastus viiendale küsimusele on põhikohtuasjade lahendamiseks vajalik.

Neljas küsimus

- 101 Ka neljas küsimus tuleb tunnistada ilmselgelt vastuvõetamatuks.
- 102 Sellega seoses olgu märgitud, et juba selle neljanda küsimuse sõnastus, nagu see on esitatud käesoleva kohtumääruse punktis 46, teeb küsimusest arusaamise äärmiselt raskeks ning ka eelotsusetaotluste põhjendused ei lihtsusta selle küsimuse täpse ulatuse mõistmist, sest mõni neis eelotsusetaotlustes sisalduv keeruline väide, mis puudutab eelkõige teise ja neljanda küsimuse vahelist subsidiaarsussuhet, raskendab veelgi arusaamist. Seetõttu on keeruline piiritleda täpset ja konkreetset liidu õiguse sätete tõlgendamise probleemi, mis võib põhikohtuasjas seoses neljanda küsimusega tekkida.

- 103 Eelkõige ei ole selge, kuidas saaksid tingimused, mille alusel nimetati distsiplinaarkolleegiumi esimees ning erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegiumi esimees Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtunikuks, rikkuda pelgalt seetõttu, et nad esitasid taotlused kõnealuste toimikute üleandmiseks, põhikohtuasja hagejate õigust sellele, et nende asja arutaks sõltumatu kohus. Niisuguse rikkumise võivad nimelt põhjustada üksnes tingimused, mille alusel nimetatakse ametisse kohtunikud, kes võidakse määrata lahendama asju ühes neist kolleegiumidest.
- 104 Samuti ei ole selge, kuidas saaksid põhikohtuasjade üleandmise taotlused nõuda eelotsusetaotluse esitanud kohtult teistsuguse otsuse tegemist kui otsus, mille ta peab sellise „taotluse“ olemasolust sõltumata igal juhul tegema ning mis puudutab nende kohtuasjade võimalikku üleandmist ühele või teisele asjaomasele kolleegiumile, kui nad on pädevad asja arutama, või vastupidi võimalikku üleandmisest keeldumist näiteks põhjusel, et kõnealune kolleegium ei ole sõltumatu kohus.
- 105 Samas on nende erinevate aspektide puhul oluline meenutada, et nagu nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, on möödapääsmatult vajalik, et liikmesriigi kohus selgitaks kas või minimaalselt põhjusi, mille alusel ta on valinud välja liidu õiguse sätted, mida ta palub tõlgendada, ning seost, mille ta on tuvastanud nende sätete ja tema menetluses olevas kohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel (vt selle kohta 10. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, punkt 115 ja seal viidatud kohtupraktika). Eelotsusetaotlustes esitatud teave ja esitatud küsimused peavad mitte ainult võimaldama Euroopa Kohtul anda tarvilikke vastuseid, vaid andma ka liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud pooltele võimaluse esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad, ning Euroopa Kohtul tuleb kontrollida, et see võimalus oleks tagatud (vt selle kohta 12. mai 2016. aasta kohtumäärus Security Service jt, C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, punkt 21 ning seal viidatud kohtupraktika).

Teine ja kolmas küsimus

- 106 Ilmselgelt vastuvõetamatud on ka teine ja kolmas küsimus.
- 107 Sellega seoses olgu meenutatud, et need küsimused puudutavad kõrgeima kohtu seaduse artikli 29 lõigetest 2 ja 3 tulenevat keeldu seada kahtluse alla kohtute legitiimsust või teha kindlaks või hinnata kohtuniku ametisse nimetamise või õigusemõistmisega seotud pädevuse õiguspärasust.
- 108 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest nähtub, et ta esitas need küsimused seetõttu, et niisugused riigisisemed õigusnormid oleksid võinud takistada ühelt poolt seda, et nimetatud kohus tuvastab teenistussuhte puudumise põhikohtuasjade kostjate ja Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) vahel, juhul kui Euroopa Kohtu vastused kuuendale ja seitsmendale küsimusele annaksid talle õiguse selliseid järeldusi teha, ning teiselt poolt seda, et Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) kohtukoosseisusud, kes esitasid käesolevad eelotsusetaotlused, keelduksid andmast põhikohtuasju üle selle kohtu teistele kolleegiumidele, kuigi Euroopa Kohtu poolt esimesele või neljandale küsimusele antud vastust arvestades oleks selline keeldumine vajalik.
- 109 Neil asjaoludel piisab sellest, kui tõdeda, et neljanda, kuuenda ja seitsmenda küsimuse vastuvõetamatust ning esimese küsimuse tagasivõtmist arvestades ei ole vastused, mida oleks võimalik anda teisele ja kolmandale küsimusele, põhikohtuasjade lahendamisel asjakohased.
- 110 Kõike eeltoodut arvestades tuleb käesolevad eelotsusetaotlused tunnistada ilmselgelt vastuvõetamatuks.

- 111 [Parandatud 2. märtsi 2023. aasta kohtumäärusega] Neil asjaoludel ei ole vaja lahendada A. S-i taotlust tunnistaja ärakuulamiseks vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 67, sest nimetatud taotluse ese on ära langenud (vt analoogia alusel 6. oktoobri 2020. aasta kohtumäärus Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, ei avaldata, EU:C:2020:800, punkt 37).

Kohtukulud

- 112 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) määrab:

Tunnistada Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Poola kõrgeim kohus (töövaidluste ja sotsiaalkindlustuse kolleegium)) 15. juuli 2020. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused vastuvõetamatuks.

Allkirjad